Tlumočila ve finském úložišti jaderného odpadu i pilotům Formule 1. Za popularizaci finského jazyka a kultury získala dr. Lenka Fárová Řád finského lva

Významné finské státní vyznamenání Řád finského lva v kategorii rytíř I. třídy udělil Lence Fárové prezident Finské republiky Sauli Niinistö. Ocenění, které se uděluje od roku 1942 za vojenské a civilní zásluhy finským i zahraničním občanům, získala vedoucí oddělení finských studií na FF UK za záslužnou práci na propagaci finského jazyka a kultury a šíření povědomí o finské literatuře v České republice.

Řád převzala dr. Fárová od velvyslance Finské republiky v Praze J. E. Jukky Pesoly v polovině září. *„Lenka Fárová hraje ústřední roli ve zprostředkování finského jazyka a kultury českým studentům, ale i celé české veřejnosti. Svou pedagogickou prací nadchla pro finský jazyk, kulturu a literaturu velké množství studentů. Aktivně a systematicky se podílí na rozvoji překladů z finštiny do češtiny a je také její zásluhou, že v České republice působí dostatek kvalifikovaných překladatelů, což se odráží na počtu přeložených a prodávaných děl finské beletrie v této zemi,“* zaznělo v projevu velvyslance při předávání řádu.

Lenka Fárová do češtiny přeložila mnoho současných finských knih, mimo jiné román Rosy Liksom *Paní plukovníková*, detektivní příběhy Leeny Lehtolainen či dětské knížky, jejichž hrdiny jsou Tatu a Patu. Vedle toho překládala také díla klasiků jako F. E. Sillanpää, Juhani Aho a Pentti Saarikoski.

Samostatně i ve spolupráci s dalšími badateli publikovala rovněž řadu filologických studií a článků. Svou práci na Ústavu germánských studií FF UK i mimo něj a zkušenosti s překladem a tlumočením finštiny popisuje v rozhovoru.

Řádem finského lva jste byla oceněna, protože mimořádně dobře šíříte povědomí o finském jazyce, literatuře a kultuře v ČR. Co si pod tím představit, na jakých aktivitách se podílíte?

Finštinu učím, z finštiny překládám i tlumočím, což ale není nic neobvyklého, podobný trojboj v rámci různých jazyků provozuje mnoho kolegů. Oddělení finských studií na Ústavu germánských studií funguje někdy i jako jakési kulturní a informační centrum pro veřejnost.

V roce 2017 jsme například k finskému kulatému výročí se studenty a kolegy realizovali internetový projekt Finsko 100, kde jsme tuto zemi v krátkých textech přibližovali opravdu z mnoha, a to i méně tradičních úhlů pohledu. Se studenty jsme v rámci překladatelského semináře opakovaně připravili povídkové antologie.

Kromě toho spolupracuji s Českým rozhlasem, píšu recenze či lektorské posudky, rediguji překlady kolegů. Hlavně se však snažím zprostředkovat krásy oboru studentům a získat pro finský jazyk, literaturu či kulturu co nejvíc dalších nadšenců.

Na co konkrétně se v rámci svého oboru zaměřujete? Pracujete v současné době na nějakém výzkumu?

Dlouhodobě se věnuji hlavně korpusové lingvistice. Spolupracovala jsem s Univerzitou v Oulu na sběru materiálu pro Mezinárodní korpus studentské finštiny ICLFI, koordinuji finský subkorpus projektu InterCorp. Jako překladatelku mě však velmi zajímá i proces překladu a v poslední době se věnuji zejména stylistickému výzkumu jazyka literárních textů a jazyka překladu se zaměřením na gender.

Kromě toho také zkoumám a testuji možnosti využití literárních textů a jejich překladu ve výuce finštiny jako druhého/cizího jazyka, což navazuje na dlouholetou filologickou tradici našeho oboru. Byla jsem díky tomu přizvána k mezinárodnímu projektu *Tuntemattomalla päähän?* (*Neznámým vojákem do hlavy?*), který zkoumá využití beletrie jako impulsu při výuce dospělých a který koordinuje Univerzita v Turku.

Radost mi dělá také zapojení pražské fenistiky do projektu Mezinárodních podzimních škol určených magisterským a doktorským studentům, v němž se od roku 2017 v pořadatelství střídáme s fenistikami z Univerzity v Kolíně nad Rýnem, Greifswaldu a Varšavě.

Jak jste již zmínila, věnujete se také překladu a tlumočení – mimo jiné pro Senát, ministerstva nebo Velvyslanectví Finské republiky v ČR. Tlumočila jste na nějaké události či pro nějakou osobnost, která pro vás byla výjimečná?

Každé tlumočení je zajímavé, protože v našem oboru si nemůžeme dovolit úzkou specializaci, takže se díky tomu dostaneme k nejrůznějším oborům a často také na místa, kam bychom se jinak nedostali. Tlumočila jsem tak ve finském úložišti jaderného odpadu, při mistrovství světa v řezání motorovou pilou, pilotům Formule 1 i různým politikům. Nejraději mám ovšem setkání s finskými spisovateli, například při besedách na veletrhu Svět knihy nebo akcích Skandinávského domu. Dvojnásob to platí, když mám možnost tlumočit autory, jejichž texty jsem zároveň přeložila (např. Katja Kettu, Rosa Liksom či Petri Tamminen).

Pamatujete si, kdy jste se začala o Finsko zajímat? Finština je ugrofinský jazyk, předpokládám, že docela obtížný se naučit. Jak jste se finsky naučila vy?

Myslím, že finština není tak těžká, jak se o ní traduje, vlastně je poměrně pravidelná. Když třeba porovnáme české a finské skloňování, většina z 15 finských pádů má jednu až dvě

koncovky, zatímco těch českých jsou desítky. Je podle mě jen jiná, takže stačí na tu odlišnost přistoupit a začít objevovat krásy toho jazyka.

Baví mě například elegance, s níž finština kondenzuje vedlejší věty, či bohatý systém odvozovacích sufixů, který podle mě svou pestrostí překonává i ten náš. Sama jsem s finštinou začala až po maturitě a jestli umím finsky, je to hlavně zásluha kvalitního studijního programu na FF UK, kde jsme měli skvělé učitele, několika stipendijních pobytů ve Finsku a naprostého „ponoření se“ do té země a její kultury.

Které spisovatele a literární díla považují Finové za „své národní“?

O první místo na pomyslném žebříčku nejprodávanějších a snad tedy i nejčtenějších knih se ve Finsku přetahují tři díla: samozřejmě *Kalevala*, která velmi ovlivnila nejen finskou literaturu, ale i hudbu a výtvarné umění a o jejímž významu pro národní identitu není sporu. Pak první finsky psaný román *Sedm bratří* Aleksise Kiviho a *Neznámý voják*, jehož autorem je Väinö Linna a který realisticky zobrazuje atmosféru pokračovací války, tj. konfliktu mezi Finskem a Sovětským svazem v letech 1941–1944. Všechna tato tři díla se vzájemně doplňují a vytvářejí základ finského kánonu, takže je lze jistě doporučit jako základní vhled do finské duše.

Existují podle vás nějaké zásadní rozdíly mezi mentalitou Finů a Čechů? Nebo jsou si naopak podobní, co se smýšlení týče?

Stereotypů o finské povaze existuje celá řada, ale generalizovat se podle mého nedá ani tam, ani u nás. Pokud se přesto do zobecňování pustíme, řekla bych, že Finové jsou velmi přímí, nezdolní a také více ctí pravidla než Češi. Nejsou ovšem ani zdaleka tak uzavření a málomluvní, jak se o nich tvrdí. Jen jim chvíli trvá, než si někoho neznámého pustí do života. Pokud se to však stane, je z toho přátelství skutečně na celý život. Spojuje nás také jistá obezřetnost

vůči velkým sousedům, protože obě země mají vzhledem ke své geografické poloze dost podobnou historickou zkušenost. A pak snad i humor, byť ten finský je často černější než polární noc.

Tereza Šindelářová

Mgr. Lenka Fárová, Ph.D., vystudovala finštinu a angličtinu na FF UK a v rámci doktorského studia absolvovala několik stipendijních pobytů na univerzitách v Savonlinně, Helsinkách a Jyväskylä. Na Ústavu germánských studií FF UK vede oddělení finských studií; vyučuje zejména lingvistické předměty a překladatelské semináře. Kromě pedagogické práce se věnuje také tlumočení, překladům finské literatury a popularizaci oboru.

ALLAN PRESIDENTTI
SUOMEN LEIJONAN RITARIRIENNAN
I LUOKAN RITARIMERKIN